

ПОДІЇ. ЗАХОДИ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ**III Всеукраїнська учнівська олімпіада з екології**

На початку березня 2013 р. в м. Донецьку відбулася III Всеукраїнська учнівська олімпіада з екології. Серед її учасників – школярі з 25 областей України та міст Києва і Севастополя. У заключному етапі олімпіади з екології змагалися 79 учнів; з них 33 учні 10-го класу та 46 учнів 11-го класу; у міських загальноосвітніх навчальних закладах навчаються 17 учнів, 43 – відвідують навчальні заклади нового типу та 19 – є школярами сільських шкіл.

До роботи у складі журі IV етапу олімпіади з екології були запрошені фахівці-біологи – науковці Донецького національного медичного університету імені М.Горького, Донецького національного університету імені Тараса Шевченка, Волинського національного університету імені Лесі Українки, Національного університету водного господарства та природокористування, Севастопольського національного університету ядерної енергії та промисловості, Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, Інституту біології південних морів імені О.О. Ковалевського НАН України, Запорізького національного університету, Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Херсонського державного університету.

Належний організаційний рівень проведення заключного етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з екології забезпечили: управління освіти і науки Донецької обласної державної адміністрації (начальник Ю.І. Соловйов), Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (ректор О.І. Чернишов), Донецька спеціальна загальноосвітня школа-інтернат I–II ступенів №20 (І.М. Шпилева).

Під час відкриття олімпіади у святково прикрашеному конференц-залі Донецького ботанічного саду Національної академії наук України зібрались учнівські команди з усіх областей України, міст Києва та Севастополя, їхні педагоги-наставники, поважне журі.

Донеччина відома у світі своїм потужним промисловим потенціалом. Це вугільна, металургійна, машинобудівна, коксохімічна промисловість, сільське господарство, розвиток яких не найкраще позначається на екологічній ситуації. Але Донеччина – це й **Національний природний парк «Святі гори»**, де збереглися рідкісні види рослин, зокрема крейдяна сосна. В 2008 р. саме крейдяні гори потрапили до семи природних чудес України. Одне з найзагадковіших і енергетично сильних місць Землі, яке порівнюють з Тибетом і Непалом – філіал степового заповідника **«Кам'яні могили»**. Не менш цікавим місцем є **Соляні шахти Соледача**. Казкове місто з солі – підземні лабіринти, коридори і величезні зали, дивовижні фігури, футбольне поле, концертний зал і навіть церква! **Донецький ботанічний сад НАН**

України – один з найбільших та найкрасивіших ботанічних садів Європи, різноманітність рослин якого вразить навіть найвибагливішого шанувальника флори. Та найбільший скарб Донецького краю – це люди, які своєю працею, своїми досягненнями примножують його славу. Саме про це та багато іншого дізналися учасники зібрання, переглянувши фільм, присвячений 80-річчю Донецької області.

Учасників III Всеукраїнської учнівської олімпіади з екології привітала заступник голови Донецької обласної державної адміністрації з питань освіти і науки, молоді, сім'ї та спорту **Тамара Лук'янчук**. Вона, зокрема, наголосила, що облдержадміністрація серед пріоритетних завдань щодо поліпшення екологічної ситуації рідного краю визначила такі: очищення ріки Сіверський Донець, укріплення прибережної смуги Азовського моря, рекультивацию териконів, збільшення заповідних територій тощо. «Не може бути суперників у розв'язанні глобальних проблем людства!» – зазначила Тамара Василівна, бажаючи успіхів учням, їхнім педагогам-наставникам, журі олімпіади.

Від управління освіти і науки Донецької облдержадміністрації учасників олімпіади привітала заступник начальника управління освіти і науки **Олена Макаренко**. Вона зазначила, що область щорічно гостинно приймає учасників інтелектуальних змагань з різних куточків України. А учнівські команди Донеччини складають гідну конкуренцію не тільки на теренах України, а й за її межами. Побажавши чесних безкомпромісних змагань, яскравих перемог та вражень, Олена Петрівна відкрила III Всеукраїнську учнівську олімпіаду з екології.

З вітальним словом до зібрання звернувся заступник голови оргкомітету III Всеукраїнської учнівської олімпіади з екології, ректор Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук **Олексій Чернишов**. «Оргкомітет, освітяни Донеччини доклали всіх зусиль, щоб олімпіада пройшла на високому організаційному рівні. Нині – слово за учасниками. Саме їхні досягнення наступні три дні будуть у центрі уваги провідних фахівців з екології», – зазначив Олексій Іванович і побажав успіху учасникам олімпіади.

Юних екологів привітали завідувач сектору Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, заступник голови оргкомітету **Світлана Мистюк** та заступник голови журі, старший викладач Донецького національного медичного університету імені М.Горького **Сергій Овчинников**.

Завідувач відділу флори Донецького ботанічного саду НАН України, доктор біологічних наук, професор **Володимир Остапко** у своєму виступі підкреслив, що саме Ботанічний сад є провідною

науковою установою, яка створює наукове підґрунтя для розв'язання екологічних проблем регіону. Адже екологія не існує відокремлено. Вона є складовою всіх сфер людської життєдіяльності. Об'єднання зусиль юних талантів та маститих науковців стане запорукою для розвитку цієї науки.

Виступ екологічного театру «Коло життя» Макіївської загальноосвітньої школи №50, переможців Всеукраїнського екофестивалю «Свіжий вітер», учасників міжнародних екологічних форумів (керівник **Раїса Лазнік**) не залишив байдужим жодного учасника урочистого засідання. Актори звернулися до кожного з проханням змінити споживацьке ставлення до рідної землі, стати до лав захисників довкілля. Саме об'єднання зусиль усіх людей допоможе змінити ситуацію.

Після особистого представлення команд та журі поважне зібрання вітали юні таланти Донецького обласного Палацу дитячої та юнацької творчості (директор – відмінник освіти України, володар почесного знаку «Софія Русова» **Сергій Дороговцев**).

Щойно настав ранок, як учасники олімпіади поринули в атмосферу інтелектуальних змагань. Перший етап – робота з тестовими завданнями, представленими на традиційних паперових носіях та у відеофільмах. Школярі намагалися запропонувати своє бачення проблеми добування газу, проаналізувати з екологічного погляду переваги та недоліки промислового проекту.

Після напружених змагань усі учасники олімпіади, їхні наставники, члени журі змогли повною мірою насолодитися знайомством з унікальними колекціями Донецького ботанічного саду.

Донецький ботанічний сад НАН України заснований у 1964 р. як науково-дослідний інститут Академії наук Української РСР. Накопичення традиційних ботанічних колекцій на його території поєднується з фундаментальними дослідженнями проблем інтродукції рослин з метою оптимізації довкілля промислового регіону. Саме в Донецькому ботанічному саду набув свого розвитку новий напрям – промислова ботаніка – галузь біологічної науки, яка вивчає особливості співіснування зелених рослин з промисловим середовищем.

У Донецькому ботанічному саду росте 71 вид рослин, які охороняються на міжнародному рівні, і 88 – на регіональному. Особливий інтерес становлять п'ять оранжерей з кліматом тропіків і субтропіків. Колекція тропічних і субтропічних рослин налічує понад 1500 видів. Експозиція та колекція тропічних і субтропічних рослин Донецького ботанічного саду визнані науковими об'єктами НАН України і є національним надбанням.

Найвідповідальніший етап змагання юних екологів – захист власних екологічних проектів. Учасники олімпіади мали не тільки провести наукове дослідження певної екологічної проблеми, а й представити шляхи її розв'язання.

На час проведення захисту проектів Донецька спеціальна загальноосвітня школа-інтернат І–ІІ

ступенів №20 перетворилася в дискусійний клуб. Чіткими рядами вишикувалися постери учасників. Тематика проектів вражала уяву: дослідження особливостей біоіндикаційних об'єктів; екологічне оцінювання стану річок, водоймищ, морів; вивчення проблеми забруднення ґрунтів важкими металами, інсектицидами; виявлення особливостей пігментного комплексу дерев; дослідження стану популяцій; з'ясування нових аспектів використання сорбентів; вивчення біологічних методів боротьби зі шкідниками сільськогосподарських культур тощо.

Біля кожного постера був автор-доповідач. Учні мали стисло ознаямити науковців зі змістом своєї роботи, довести правильність і оригінальність обраних шляхів розв'язання екологічної проблеми, обґрунтувати можливості використання нових ідей. Після цього представники журі ставили запитання, обговорювали методи досліджень, висновки, робили зауваження щодо слабких сторін роботи, вказували на помилки та недоліки.

Наступного дня учасники ІІІ Всеукраїнської учнівської олімпіади з екології продовжили захищати свої наукові проекти. Компетентне журі змогло поставити уточнюючі запитання, порівняти постери, визначити лідерів.

Друга половина дня була присвячена знайомству зі столицею шахтарського краю – містом Донецьком, зустрічам з однолітками із донецьких шкіл. Юні екологи відвідали Парк кованих фігур. Цей унікальний парк був відкритий у 2001 р. У 2006 р. з'явилася Алея Казок. Тут можна зустріти Колобка, познайомитися з Піноккіо, зазирнути в квіточку до Дюймовочки, загадати бажання у Золотої Рибки. Щороку Парк запрошує професіоналів і просто гостей з України та світу на фестиваль ковальської майстерності. Найкращі роботи залишаються в парку як подарунок місту. Традиції ковальства в Донецьку мають глибоке коріння: ще в далекому 1900 р. на Міжнародній промисловій виставці в Парижі гран-прі було присуджено пальми, викутій зі сталі ковалем Юзівського заводу Олексієм Мерцаловим. Побували учні біля найбільшого стадіону Європи – Донбас-Арени. Стадіон, розташований у центрі міста Донецька, в міському парку культури і відпочинку, відкрито 29 серпня 2009 р. Ознайомились учасники олімпіади з одним із найулюбленіших місць відпочинку донеччан – бульваром Пушкіна.

Ввечері творчі колективи Донецького обласного Палацу дитячої та юнацької творчості викладали юним інтелектуалам майстер-клас танцювального мистецтва.

Отже, змагання завершено! Переможців визначено! Їх привітало журі.

*Наталія ПАСТУХОВА,
проректор з науково-педагогічної роботи
Донецького ОІППО*